

міждисциплінарного підходу, а саме врахувати кращі європейські правові, педагогічні та управлінські аспекти забезпечення якості вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>
2. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 37-38. Ст.2004.
3. Ногас Н. І. Адміністративно-правові засади забезпечення якості вищої освіти: дис.... на здобуття ступ. докт. філософії. Спец. 081 «Право». Тернопіль: Західноукраїнський національний університет. 2022. 203 с.

Морозовська О. А.,
керівник апарату Святошинського районного суду міста Києва,
аспірантка кафедри кримінального права та процесу
Київського університету права НАН України

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ

14 червня 1994 року була підписана Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (далі – Угода про партнерство), відповідно до якої Україна взяла на себе зобов'язання вжити заходи щодо поступового приведення національного законодавства у відповідність до законодавства ЄС у визначених сферах. До таких сфер належав, зокрема, захист прав споживачів (ст. 51) [1].

28 червня 1996 року була прийнята Конституція України, яка гарантувала, що держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів (ч. 4 ст. 42) [2].

3 грудня 2001 року була прийнята Директива 2001/95/ЄС про загальну безпечність продуктів, метою якої було забезпечення того, щоб введені в обіг продукти були безпечними.

Директива є чинною станом на 2022 рік та встановлює для всіх виробників «загальний обов'язок безпеки» (обов'язок випускати на ринок лише безпечні продукти) та конкретизує його за допомогою положення про розробку та застосування європейських стандартів з боку європейських організацій зі стандартизації. Безпечним визнається продукт, який за нормальних чи розумно передбачуваних умов використання, не становить жодного ризику або несе мінімальний ризик, пов'язаний із використанням продукту.

З метою забезпечення безпеки споживачів та їх захисту від ризиків, що надаються продуктами, Директива також фіксує обов'язки та повноваження держав-членів, а також Європейської комісії зі здійснення нагляду та контролю над споживчим ринком. Серед передбачених заходів – правила, що регулюють функціонування спеціальної системи «РАПЕКС» (RAPEX), що призначена для швидкого обміну між державами-членами та Комісією інформацією про серйозні ризику для споживачів.

Щодо харчових продуктів в рамках ЄС функціонують спеціальні мережі та механізми обміну інформацією, передбачені Регламентом (ЄС) № 178/2002 Європейського парламенту і Ради ЄС від 28 січня 2002 року про встановлення загальних принципів та розпоряджень продовольчого законодавства, про заснування Європейського органу з безпеки продуктів харчування та про закріплення процедур щодо безпеки продовольчих товарів.

Директива застосовується до всіх видів продуктів, крім антикваріату або продуктів, що підлягають ремонту чи відновленню перед використанням. Держави-члени повинні переконатися в тому, що виробники та розповсюджувачі дотримуються покладених на них цією Директивою обов'язків у такий спосіб, що продукти, які вони вводять в обіг, є безпечними. Держави-члени також засновують чи призначають органи, компетентні у проведенні моніторингу відповідності продуктів загальним вимогам до безпечності, та забезпечують,

щоб такі органи мали і використовували повноваження, які до їхньої компетенції віднесено згідно з цією Директивою [3].

Таким чином, після прийняття Директиви 2001/95/ЄС в країнах ЄС споживчу продукцію починають перевіряти виключно на її безпеку. Для всіх виробників та розповсюджувачів встановлюється обов'язок вводити в обіг на ринок лише безпечну продукцію. Для швидкого обміну інформацією про продукцію, що несе серйозний ризик для споживачів, створюється та функціонує інформаційна система «РАПЕКС».

10 січня 2002 року Верховною Радою України були внесені відповідні зміни і доповнення до Закону України «Про захист прав споживачів», якими вводився термін «безпека товару (роботи, послуги)»; встановлювалася вимога щодо позначення відомостей про шкідливі для здоров'я речовини і протипоказання щодо застосування товарів (робіт, послуг); а також передбачалося, що державний захист споживачів здійснюють спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів та його територіальні органи [4].

16 січня 2003 року Верховна Рада України прийняла ЦК України та ГК України. ЦК України захищає право фізичної особи на безпечні для неї продукти споживання (харчові продукти та предмети побуту) (ч. 3 ст. 293) [5]. ГК України передбачає права споживачів, які визначені в Законі України «Про захист прав споживачів», зокрема, право на належну якість товарів (робіт і послуг) та право на безпеку товарів (робіт і послуг) (ч. 1 ст. 39) [6].

18 березня 2004 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Адаптація законодавства України до законодавства ЄС стає пріоритетною складовою процесу інтеграції України до ЄС, що в свою чергу є пріоритетним напрямом української зовнішньої політики (розділ I) [7].

5 лютого 2008 року був підписаний Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі, який набрав чинності 16 травня 2008 року [8].

12 грудня 2010 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції», яким було внесено зміни до ст. 227 КК України, яка в новій редакції передбачає відповідальність за умисне введення в обіг (випуск на ринок України) небезпечної продукції, тобто такої продукції, що не відповідає вимогам щодо безпечності продукції, встановленим нормативно-правовими актами, якщо такі дії вчинені у великих розмірах [9].

21 березня 2014 року була підписана Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), цілями якої є, зокрема, сприяння поступовому зближенню України з ЄС та його державами-членами.

Відповідно до ст. 415 Угоди про асоціацію, сторони співробітничать з метою забезпечення високого рівня захисту прав споживачів та досягнення сумісності між їхніми системами захисту прав споживачів [10].

Результатом такого співробітництва у сфері захисту прав споживачів стало прийняття Верховною Радою України наступних законів: «Про стандартизацію» від 05 червня 2014 року; «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 05 червня 2014 року; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів» від 22 липня 2014 року; «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15 січня 2015 року; «Про електронну комерцію» від 03 вересня 2015 року; «Про споживче кредитування» від 15 листопада 2016 року; «Про безпечність та гігієну кормів» від 21 грудня 2017 року; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гармонізації законодавства у сфері порівняльної реклами із правом Європейського Союзу» від 12 листопада 2019 року та інші.

Таким чином, після підписання Угоди про партнерство, Угоди про асоціацію та прийняття відповідних законів, відбувається зміна внутрішнього права України, що виявляється в гармонізації та уніфікації законодавства

України з законодавством ЄС у визначених сферах, зокрема, у сфері захисту прав споживачів.

Законодавство про захист прав споживачів вже зазнало значних змін та поступово впроваджує нові стандарти, які формуються внаслідок цих процесів, зокрема, для всіх виробників встановлено обов'язок вводити в обіг на ринок лише безпечну продукцію, також було створено систему оперативного взаємного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик (COVC).

Закон про кримінальну відповідальність також зазнав змін та передбачає відповідальність за умисне введення в обіг (випуск на ринок України) небезпечної продукції, тобто такої продукції, що не відповідає вимогам щодо безпечності продукції, встановленим нормативно-правовими актами, якщо такі дії вчинені у великих розмірах.

Список використаних джерел:

1. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 № 998_012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012/ed19940614#Text.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

3. Про загальну безпечність продуктів: Директива Європейського Парламенту і Ради Європейського Союзу 2001/95/ЄС від 3.12.2001 № 984_008-01. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-01#n69.

4. Про внесення змін до Закону України «Про захист прав споживачів»: Закон України від 10.01.2002 № 2949-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2949-14#Text>.

5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

6. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

7. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15/ed20040318#Text>.

8. Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі від 05.02.2008 № 981_049. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_049#Text.

9. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2735-17/ed20200703#Text>.

10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами від 21.03.2014 № 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/ed20140321#Text.

Пилипенко Т. І.

*старший викладач кафедри фундаментальних і
приватно-правових дисциплін
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ : ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ПІСЛЯ РАТИФІКАЦІЇ УКРАЇНОЮ

Стамбульська конвенція або Конвенція Ради Європи про попередження і боротьбу з насильством щодо жінок і домашнього насильства — це перший подібний документ, який юридично зобов'язує створити правову базу для боротьби з насильством щодо жінок. Документ з'явився 2011 року, наразі його підписали 47 країн, 36 (включно з Україною) – ратифікували. Це, фактично, було неофіційною умовою від деяких європейських країн щодо підтримки України в її прагненні до євроінтеграції.

Ратифікації Конвенції чинили спротив окремі політичні сили, що не дало можливості це здійснити її ні у 2016 році (коли відповідний законопроект уперше вносився на розгляд Верховної Ради України), ні у 2019 році. Окрім того, із власними застереженнями щодо Стамбульської конвенції виступила Рада церков